

Cabis anbefalinger til virksomheds- forløb i STU

Indhold

1 Resumé – Cabis fire anbefalinger	3
2 Baggrund	4
3 Erhvervsafklaring er kun relevant for en del af målgruppen	5
4 Sådan blev anbefalingerne til	6
5 Fire anbefalinger til kommuner og STU-institutioner	7

1 Resumé – Cabis fire anbefalinger

Cabi anbefaler øget brug af virksomhedsforløb i STU (Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelse) med det mål, at flere elever får afklaret deres forsørgelsesgrundlag og kommer i beskæftigelse eller anden meningsfuld aktivitet efter endt STU. Virksomhedsforløbene bidrager desuden positivt til de unges livsmestring.

Anbefalingerne i denne publikation er målrettet STU-uddannelsesinstitutionerne og den kommunale ungeindsats.

Unge i målgruppen for STU er meget forskellige – ikke mindst med hensyn til deres muligheder for at indgå i beskæftigelsesrettede aktiviteter.¹ Anbefalingerne gælder kun de STU-elever, der kan forventes at profitere af et virksomhedsforløb.

RESUMÉ – CABIS FIRE ANBEFALINGER TIL ØGET BRUG AF VIRKSOMHEDSFORLØB I STU:

1. Brug de(t) første år på at stifte bekendtskab med forskellige branchespor.

Det giver eleverne mulighed for at vælge en vej mod beskæftigelse, hvis det er relevant for dem.

2. Brug de(t) sidste år på et virksomhedsforløb med jobmuligheder.

Når eleverne er klar til det, kan de i STU'en og evt. i forlængelse af STU'en tilknyttes et trænings- og uddannelsesforløb i en virksomhed med efterfølgende ansættelse.

3. Involver jobcentret eller ungeindsatsen tidligt i forløbet for at sikre afklaring af forsørgelsesgrundlag og jobmuligheder i STU-forløbet.

Den kommunale ungeindsats eller jobcentret kan bidrage til at sikre mere systematiske forløb på virksomheder med det formål at afklare forsørgelsesgrundlaget. Det vil sige, om eleverne skal ansættes ordinært eller i støttet beskæftigelse (fleksjob eller skånejob).

4. Arbejd med uddannelsesplanen og dannelse i en erhvervskontekst.

Uddannelsesplanen er et godt redskab til at arbejde med personlige, sociale, faglige og praktiske kompetencer med en ordinær arbejdsplads som ramme og en rolle som lønmodtager. Funktions- og statusbeskrivelser kan supplere dette arbejde og kan indgå i afklaringen af forsørgelsesgrundlag og ansættelse.

¹ <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/aktuelt/pdf-19/190218-stu-best-practice---katalog---22012019.pdf?la=da>

2 Baggrund

En analyse fra Ligeværd viser, at seks procent af de unge, som gennemfører en STU, er i job eller uddannelse efter endt forløb. Efter fire år er det knap hver fjerde ung, der har fundet en plads på arbejdsmarkedet eller en uddannelse. Det billede har stort set ikke ændret sig siden 2012.² Analysen viser således, at der både kan gøres en indsats i STU og i jobcenterregi for at få flere i job eller uddannelse.

Det er ikke nødvendigvis STU'ens primære formål at gøre de unge klar til beskæftigelse. Den har til formål, at unge udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov opnår personlige, sociale og faglige kompetencer til en så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt og eventuelt til videre uddannelse og beskæftigelse. Uddannelsen indeholder både undervisning og praktiske aktiviteter, herunder praktikophold i virksomheder og institutioner.³ Uddannelsesforløbet skal særligt tilrettelægges den enkelte, da eleverne kan have meget forskellige behov og funktionsnedsættelser. De fleste elever vil skulle ansættes i støttet beskæftigelse, dvs. fleksjob, skånejob (job med løntilskud til førtidspensionister) eller beskyttet beskæftigelse. De har derfor brug for hjælp undervejs og efter STU-forløbet.

Ifølge en undersøgelse fra Undervisningsministeriet vil mere afklaringsmålrettede virksomhedsforløb bidrage til at give jobcentret bedre betingelser for at tilrettelægge et godt forløb i jobcenterregi efter STU – eller i bedste fald helt undlade at skulle gennemføre afklaringsforløb efter STU.⁴

STU'en kan således medvirke til, at eleverne får afklaret deres fremtidige forsørgelsesgrundlag og får lagt en plan for deres fremtidige arbejds- og aktivitetsliv. Knap halvdelen af eleverne modtager forsat en midlertidig ydelse et år efter endt STU,⁵ så det giver god mening med denne afklaring.

Et mere erhvervsrettet STU-forløb kan sammenlignes med et EUD-forløb, hvor uddannelse kombineres med virksomhedsforløb (lærlingeforløb). Forskellen er, at STU'en skal særligt tilrettelægges den unges behov og uddannelsesmål, med mulighed for skræddersyede skole- og virksomhedsforløb til den enkelte unge.

---

² https://www.ligevaerd.dk/wp-content/uploads/2020/09/2020_09_08_Tilknytning-til-arbejde-og-uddannelse-efter-STU-forl%C3%B8b.pdf

³ <https://www.uvm.dk/saerligt-tilrettelagt-ungdomsuddannelse/om-stu>

⁴ Se Ligeværd's analyse her: https://www.ligevaerd.dk/wp-content/uploads/2020/09/2020_09_08_Tilknytning-til-arbejde-og-uddannelse-efter-STU-forl%C3%B8b.pdf

⁵ 47 % modtager offentlig forsørgelse, 35 % modtager førtidspension, 15 % er i arbejde eller uddannelse og 4 % er selvforsørgende på anden vis end beskæftigelse og uddannelse et år efter endt STU.

https://www.ligevaerd.dk/wp-content/uploads/2020/09/2020_09_08_Tilknytning-til-arbejde-og-uddannelse-efter-STU-forl%C3%B8b.pdf

---

3 Erhvervsafklaring er kun relevant for en del af målgruppen

Det er væsentligt at være opmærksom på, at der er tale om en meget bred målgruppe i STU, hvor hver enkelt ung har brug for et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb, som ikke kun indeholder en beskæftigelsesafklaring. Som Lev pointerer i sin analyse:

” Hverken reelt eller formelt set er det jo formålet med STU-uddannelsen, at den skal afklare elevernes forsørgelse og dokumentere deres arbejdsevne. Tværtimod må en organisation som Lev netop fastholde, at STU'en ikke kun handler om arbejdsmarkedet og afklaring.⁶

Beskæftigelsesperspektivet kan altså være en mindre eller større del af STU'en. Det kan både være relevant for elever, der kan indgå i ordinær beskæftigelse eller støttet beskæftigelse efter endt STU - fx i fleksjob eller skånejob.

---

⁶ <https://www.lev.dk/lev-magasinet/2020/lev-5-september-2020> s. 17

4 Sådan blev anbefalingerne til

Cabi har i 2019 udarbejdet generelle anbefalinger til ungeindsatsen⁷ og følger løbende virkningsfulde indsætter på ungeområdet. Cabi arbejder primært med, hvordan ungeindsatsen kan involvere virksomhederne⁸ kombineret med andre indsætter, og hvordan en sammenhængende indsats kan understøtte dette.⁹

På STU-området har Cabi de senere år fulgt en del effektfulde virksomhedsrettede initiativer – både kommunale ungeindsætter og landsdækkende indsætter: På Cabis hjemmeside er beskrevet to kommunale STU-indsætter i henholdsvis Kolding¹⁰ og Nyborg¹¹, som har et tæt samarbejde med jobcentret og lokale virksomheder. Siden 2013 har Cabi løbende evalueret KLAR TIL START.¹² Det er et landsdækkende initiativ under FONDEN UNGES, hvor unge med autisme tilknyttes et uddannelses- og træningsforløb i en virksomhed med efterfølgende ansættelse. Cabi har ligeledes gennem årene fulgt KLAPjob.¹³ Det er en indsats under Lev, som etablerer skånejob og fleksjob til mennesker med udviklingshandicap og andre kognitive vanskeligheder.

Det er på baggrund af disse erfaringer, at Cabis anbefalinger til virksomhedsspor i STU er udarbejdet. Lev, KLAR TIL START, Nyborg og Slagelse kommuner har givet sparring på anbefalingerne, men kan ikke drages til ansvar for anbefalingerne som de fremstår i sin helhed.

Har du spørgsmål eller brug for sparring, så kontakt enten:

Jesper Pedersen (jep@cabiwb.dk / 4162 1272)

Carl Eric Blach Overgaard (ceb@cabiweb.dk / 2080 3759)

⁷ Se Cabis ungeanbefalinger her: <https://www.cabiweb.dk/ungeanbefalinger>

⁸ Se Cabis temaside om virksomhedsvejen her: <https://www.cabiweb.dk/temaer/unge-under-30/virksomhedsvejen/>

⁹ Se Cabis temaside om sammenhængende indsats her: <https://www.cabiweb.dk/temaer/unge-under-30/sammenhaengende-indsats/>

¹⁰ Se Koldingcasen her: <https://www.cabiweb.dk/cases/stor-succes-med-samarbejdet-mellem-stu-og-jobcentret-i-kolding>

¹¹ Se Nyborgmodel og case her: <https://www.cabiweb.dk/cases/dominik-stroeg-direkte-fra-stu-og-ud-i-et-klapjob/>

¹² Se <https://klartilstart.dk/>. Cabi har evalueret KLAR TIL START siden 2013. Se den seneste evaluering her: <https://www.cabiweb.dk/media/3763/midtvejsevaluering-klar-til-start-2020.pdf>, som bl.a. beskriver KLAR TIL START forløbene i en STU-sammenhæng.

¹³ Se <https://klapjob.dk/>

5 Fire anbefalinger til kommuner og STU-institutioner

Undervisningsministeriets undersøgelse fra 2019 peger på, at en del af målgruppen for STU på sigt vil kunne indgå i beskæftigelse, hvortil virksomhedsforløb vil være relevant – dels ud fra et dannelsesperspektiv (hvad vil det sige at have et arbejde?) og dels ud fra et afklaringsperspektiv (hvordan kan den unge evt. bidrage i en virksomhed efter STU?).¹⁴

Cabi anbefaler, at man i STU'en indledningsvis introducerer eleven til forskellige områder af erhvervslivet ud fra elevens kompetence og interesse - og sammen med eleven bliver mere konkret på et realistisk beskæftigelsesmål. På den måde kan eleven træne sine kompetencer i den sidste del af STU'en og/eller efter STU'en.

Det er vigtigt at involvere jobcentret eller den kommunale ungeindsats tidligt i processen, så der sikres en mere målrettet afklaring af forsørgelsesgrundlaget efter endt STU. Meget få elever kan komme i ordinær beskæftigelse og har derfor brug for støttet beskæftigelse, hvis de skal kunne forsørge sig selv.

Til det har Cabi formuleret fire anbefalinger:

1. Brug de(t) første år på at stifte bekendtskab med forskellige branchespor

STU-elever er som andre unge ofte uafklarede i forhold til karrierevalg. Det forstærkes af de udfordringer og handicap, de kan have, der begrænser mulighederne for en tilknytning til arbejdsmarkedet. STU'en kan med fordel etablere et systematisk samarbejde med erhvervslivet, hvor eleverne afprøver forskellige arbejdsfunktioner, mens de på skolen bliver undervist i fx håndværksfag og praktiske færdigheder, IT eller anden erhvervsretning, skolen kan specialisere sig i.

I Nyborg Kommune arbejdes der med en målsætning om, at STU-elever skal være på en virksomhed i 40 procent af tiden. Elever med de sværeste handicap tilbydes også minipraktik. Erfaringer fra forskellige STU-institutioner viser, at nogle elever forholdsvis hurtigt kan vælge en branche, de vil arbejde inden for, mens andre har brug for mere tid og mere modenhed, før de kan vælge. Der er gode erfaringer med, at eleverne gennem praktik stifter bekendtskab med de brancher, hvor der er mulighed for et træningsforløb med efterfølgende ansættelse.

¹⁴ <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/aktuelt/pdf-19/190218-stu-benchmarkanalyse---rapport---31012019-ev.pdf?la=da>

2. Brug de(t) sidste år på et virksomhedsforløb med jobmuligheder

I STU'en er der en unik mulighed for at etablere et afsluttende virksomhedsforløb for de elever, der er modne til det. Målet kan med fordel være ansættelse i virksomheden, enten ordinært, i fleksjob eller i job med løntilskud til førtidspensionister. I forløbet arbejdes der med løbende at "skrue op" for intensiteten – selvfølgelig med blik for elevens evner og formåen. Erfaringerne er, at eleverne ikke selv kan finde jobbet, så det er afgørende, at der laves aftaler med virksomheder, der kan aftage eleverne, når de er klar til at komme ud på arbejdsmarkedet.

Nogle elever har brug for en gradvis overgang til et træningsforløb på en virksomhed, mens andre forholdsvist tidligt kan profitere af et forløb, der det meste af tiden foregår på en virksomhed. Andre elever må efter endt STU-forløb forsætte virksomhedsforløbet på en midlertidig ydelse i jobcenterregi, enten fordi de endnu ikke er modne eller afklaret, eller fordi de er kommet for sent i gang med virksomhedsforløbet på STU'en.

Der er også gode erfaringer med gruppeforløb i virksomhedsforløb, som naturligvis skal kunne tilrettelægges individuelt for den enkelte. I Nyborg Kommune arbejdes også med gruppeforløb, der sikrer, at STU-medarbejderen kan have flere elever i praktik. I KLAR TIL START udstationeres en professionel vejleder med daglig tilstedeværelse på en virksomhed, som har flere elever tilknyttet.

3. Involver jobcentret eller ungeindsatsen tidligt i forløbet for at sikre afklaring af forsørgelsesgrundlag og jobmuligheder i STU-forløbet

Undervisningsministeriets undersøgelse fra 2019 viser, at der er sammenhæng mellem kommuner med positiv udslusning og en praksis, hvor eleven møder de relevante personer i kommunen, som eleven skal have kontakt med fremadrettet, og at STU-eleven afklares i forhold til deres forsørgelsesgrundlag.¹⁵ Det er således vigtigt, at kommunen forholder sig til spørgsmålet om forsørgelse i forbindelse med den tidligere involvering.

Jobcentret/Den kommunale ungeindsats kan være med til at sikre en god plan for overgang til job, uddannelse eller videre forløb i jobcentret, herunder at hjælpe eleven med at finde et job. I nogle tilfælde kan afklaringen med fordel afsluttes i slutningen af STU-forløbet, hvor kommunen tager stilling til elevens fremtidige forsørgelsesgrundlag, herunder om eleven skal tildeles fleksjob eller førtidspension.

Fx har Jobcenter Kolding udstationeret jobcentermedarbejdere ugentligt på STU'en. Det giver anledning til, at der løbende kan sparreres omkring virksomhedsforløb med henblik på, om der eventuelt skal afprøves nye områder, om intensiteten skal sættes op i en periode osv. På den måde kan en del af jobcentrets afklaring om arbejdsevne ske allerede undervejs i STU'en, og den viden vil så være til stede på et evt. rehabiliteringsmøde, når eleven er færdig med sin STU.

¹⁵ <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/aktuelt/pdf-19/190218-stu-benchmarkanalyse---rapport---31012019-ev.pdf?la=da>

4. Arbejd med uddannelsesplanen og dannelse i en erhvervskontekst

De unges STU-forløb tilrettelægges individuelt med uddannelsesplanen som ledetråd. Der arbejdes i den forbindelse med de unges personlige, sociale, faglige og praktiske kompetencer. Med en ordinær arbejdsplads som ramme og en rolle som lønmodtager, bliver værdien af fx evnen til at socialisere og samarbejde med kunder og kollegaer, personlig hygiejne og rengøring samt selvtransport og opgave- og tidsansvarlighed meget konkret for de unge.¹⁶

Virksomhederne kan noget andet end en skole kan. De kan levere et stykke "virkelighed", hvor den unges indsats betyder noget for nogen, dvs. virksomheden, de ansatte og kunderne. Mange unge blomstrer op, når de mødes med konkrete opgaver og "almindelige" kolleger i hverdagen. Det kan give dem et billede af, hvad de selv kan blive og dermed give dem motivation til at gøre en indsats og blive modnet.¹⁷ Det er i den forbindelse vigtigt at finde nogle virksomheder, der kan tage godt i mod de unge. Det kræver et godt samarbejde mellem STU-institutionen og virksomheden, med en forventningsafstemning af formålet med forløbet, og hvad arbejdsdelingen er mellem STU-institution og virksomhed.

Med uddannelsesplanen som værktøj kan de unge og deres vejleder følge deres udvikling i de personlige, sociale, faglige og praktiske kompetencer. Eksempelvis arbejder KLAR TIL START med et progressionsredskab, som måler udviklingen i disse kompetencer, og som dermed kan følges i uddannelsesplanen. Det kan anvendes i det forberedende arbejde til rehabiliteringsteamet, hvis der er en dokumenteret nedsat funktionsevne (arbejdsevne).

Uddannelsesplanen skal kunne anvendes af alle kommunale enheder og skal kunne justeres løbende under STU-forløbet.¹⁸ Dokumentation i uddannelsesplanen og andre status- og funktionsbeskrivelser kan medvirke til afklaring af beskæftigelses- og aktivitetsmuligheder efter endt STU, sådan at forsørgelsesgrundlaget og den videre aktivitet kan aftales, så eleven ikke skal begynde forfra i afklaringsforløb.

---

¹⁶ Se eksempel på side 46-49 her: <https://www.cabiweb.dk/media/3763/midtvejsevaluering-klar-til-start-2020.pdf>

¹⁷ Læs mere her: [cabiweb.dk/ungevirksomheder](https://www.cabiweb.dk/ungevirksomheder)

¹⁸ <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/aktuelt/pdf-19/190218-stu-best-practice---katalog---22012019.pdf?la=da>